

Binnen het indrukwekkende geslacht *Cornus* zijn er slechts een paar soorten en cultivars die in de winter sierwaarde hebben. Sommige vallen op met hun kleurrijke twijgen, slechts een enkeling met zijn bloei. *Cornus mas* is de bekendste winterbloeiër.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionspictures.com

Binnen het geslacht *Cornus* is er een grote diversiteit aan groei- en bloeivormen. Er is een grote groep met een indrukwekkende voorjaarsbloei, daarnaast is er de groep met fraai gekleurde twijgen die vooral in de winter opvalt én zijn er zogezegd enkele soorten die hun bloemen in de winter openen. Ondanks de vele uiterlijke verschillen is er een belangrijk algemeen herkenningspunt namelijk de nerftekening van het blad. Het gaafrandige blad heeft een spitse top waar de hoofdnerf recht naar toeloopt. Vanaf die hoofdnerf buigen de zijnerf met de bladrand mee om zich uiteindelijk richting bladtop te krommen. Het ellipsvormige tot eironde blad is bij bijna alle soorten tegenoverstaand. Het geslacht *Cornus* telt circa 40 soorten. Het geslacht behoort tot de familie van Cornaceae, de kornoeljefamilie, en kent naast de bekende *Aucuba* de minder bekende *Corokia* en *Helwingia* als enkele van zijn familieleden. De Nederlandse naam van *Cornus* is kornoelje.

DRACHTPLANT

Van de winterbloeiende *Cornus* is *C. mas* veruit de bekendste. Minder bekend maar zeker zo fraai is *C. officinalis*. *C. mas*, de gele kornoelje, wordt in Nederland geregeld in groenstroken aangeplant, bijna altijd in combinatie met inheems struikgewas. Echt inheems is deze gele kornoelje echter niet. Van nature groeit de heester van Midden- en Zuidoost-Europa tot in de zuidwestelijke delen van Azië. Alleen in het uiterste puntje van Limburg is de struik in het wild te vinden. Dat is zijn absolute noordgrens. In het wild vormen zich forse, breed uitgroeiende heesters van enkele meters hoogte. Oude exemplaren groeien op den duur uit tot meerstammige bomen. In cultuur wordt de gele kornoelje zowel als heester en als boom gekweekt. Behalve meerstammige bomen komen er ook 'traditionele' boomvormen voor. Vanaf een rechte, circa twee meter hoge stam, vormt

Cornus mas

De wintersierwaarde van *Cornus mas*

zich bij die laatste vorm een kroon van enkele meters doorsnede. Die kroon is gesloten en vrijwel rond. Uiteindelijk wordt een boomvorm van *C. mas* vijf tot zes meter hoog. De groei is echter traag. De schors van een volgroeide *C. mas* is grijsbruin en licht afschilferend. Vooral de jonge twijgen hebben een opvallend groene kleur. Het eironde tot ovale blad loopt spits toe en is glanzend groen van kleur. In de herfst kleurt het naar warm oranjegeel. Gedurende de winter openen zich de bloemknoppen. Afhankelijk van de weersomstandigheden meestal vanaf de tweede helft van februari. Vaak op het moment dat *Hamamelis* net is uitgebloeid en *Forsythia* zijn bloemen nog moet openen. De zachtgele bloemen staan in kleine okselstandige schermen die op hun beurt weer zijn omhuld door vier kleine omwindselbladeren. De gele kornoelje is een belangrijke drachtplant. Vanaf de nazomer kleuren de talrijke bessen helderrood. Ze zijn eetbaar maar de smaak is aan de zure kant.

BONTBLADIG

C. mas is een probleemloze plant die een lange levenstijd kent. Grote voordelen zijn de droog-

tebestendigheid en de vorstbestendigheid tot zelfs -30°C. Verder is de plant vrijwel ziektevrij en zijn er zelden problemen met insecten- of konijnenvraat. *C. mas* telt ruim 10 verschillende cultivars. 'Aurea' is een geelbladige cultivar met een oranjerode herfstverkleuring en een overdaad aan bessen. 'Variegata' heeft witbont blad en de zeldzame 'Alba' onderscheidt zich door middel van zijn witte bessen. Een andere *Cornus* die ook in de winter bloeit is *C. officinalis*. De overeenkomsten van deze uit Azië afkomstige soort met *C. mas* zijn groot maar er zijn ook enkele opvallende verschillen. Belangrijkste verschil is dat *C. officinalis*, meer dan *C. mas*, als boomvorm groeit. Wie een winterbloeiende *Cornus* als boom in het openbaar groen of de particuliere tuin wil plaatsen, kiest dus beter voor deze soort. Strakke bestrating tot dicht tegen de stam wordt niet goed verdragen, dus dat is een aandachtspunt. Ander verschilpunt tussen de twee winterbloeiërs is dat de twijgen van *C. officinalis* niet groen maar bruin zijn. Ook bloeit *C. officinalis* vaak iets eerder en kent het blad 6 tot 7 in plaats van 3 tot 5 paar zijnerf. Verder zijn de eigenschappen vrijwel identiek.